

dati slovstvu blagši namen od ljubeznjivega pospeševanja pravega kra-
ljestva božjega?

Tudi drugoč je Metelko rad delil milostinjo tù in tam po pravilu, naj ne vé levica o tem, kar stori desnica, podoben tihemu po-
toku, ki rosi lepe senožeti in ravne polja; vendar naj se o tej priliki
oméni, da je l. 1836, kadar je bil župan verli J. Hradecky, mestnemu
starašinstvu izročil 300 gld. za uboge zanemarjene otroke, naj bi se jim
naklanjala poštena izreja; in že l. 1832 je neki dobrotnik po njem
oskerbništvu ljubljanske ubožnice daroval 500 gold. proti temu, da se
denar varno naloži, obresti med uboge sproti razdeljujejo, glavnica pa
oberne za beraško delavšnico, če se vstanovi kedaj v Ljubljani. Vidi se,
da je davno že snoval Metelko, kar je verno sporočil tudi v poslednji
svoji volitvi.

O risanji.

Nove šolske postave velevajo, da naj se risanje uči že v ljudski
šoli, in sicer več ali manj po vseh razredih. Pa tudi že pred novimi
šolskimi naredbami ukazalo je bilo ministerstvo za nauk in bogočastje,
da naj se v 4. razredu glavnih šol podučuje v risanji, kar naj se pri-
čénja tudi z zmožnejšimi učenci v viših razredih malih ali farnih šol.
Ako premislimo korist, ktero prinaša urnost v risanji učencem vsake
verste, moramo priterditi popolnoma tej želji šolskih vradov in vlade
sploh. Naj več učencev ljudske šole gre po doveršenem svojem učenji
v djanjsko življenje, kjer postanejo v poznejih letih kmetje, rokodelci,
obertniki i. t. d. Vsem tem koristi risanje. Akoravno za kmeta ni tolike
važnosti, pa je rokodelcem in obertnikom s to znanostjo mnogo mnogo
pomagano. Da je to istina, spoznamo že pri nedomačih rokodelcih in
obertnikih, ki so vsestransko umnejši od naših domačih, kateri se niso v
šoli učili niti risanja niti drugih naukov, kakor pa obertniki drugih na-
rodov. Kar ima naš narod umnih obertnikov, vsi so po večem le sa-
mouki. Za djanjsko življenje zlasti za obertniški in rokodelski stan je
risanje koristno in potrebno. Iz tega vzroka že ima ta nauk opravičeno
mesto v učnem čertežu ljudskih šol. Verh tega je risanje v tej šoli pri-
merno pripravljenje za tiste učence, ki prestopijo v srednje šole, v realke
ali real - gimnazije. Zraven tega pa je risanje jako prijetno delo, ki
lajša in kratkočasi druge manj zanimive šolske ure, ki budi veselje do
lepote, reda in snage. Dognana resnica je torej, da je risanje koristno
in potrebno za mladež ljudske šole, dognana je postava, da se morajo
učence v tem podučevati in spoznana je tudi dolžnost učiteljev, da
morajo ta nauk učiti kolikor mogoče dobro. Nastane torej zdaj vpra-
šanje, kako se more z vspehom v risanji podučevati? ktera sredstva

mora v ta namen učitelj, ktera pa učenec pri rokah imeti? in ktera so sploh glavna pravila pri risanju?

Akoravno nismo prvi risarski mojster, akoravno bi kdo drugi naših tovaršev o risanju boljše vtegnil razlagati; vendar se derznemo to zastavljeno si nalogo reševati, nadjaže se, da iz opomb, ki jih hočemo navesti, vstreženo bode vsaj nekterim slovenskim učiteljem, ki navoda o risanju še gotovo niso čitali v slovenskem jeziku.

Splošna pravila pri risanju.

Kdor hoče dobro, čedno, dopadljivo, in prav risati, gledati mora 1. na red in čednost v vsem, kar se pri risanju rabi, 2. mora biti pazljiv, previden, pridn in natančen. Pregovor, ki veli: „Red je duša vseh stvari“, treba je zlasti risarju čez vse pomniti. Risar mora vsakemu orodju odločiti primerno mesto, da lahko vsaki čas v roko vzame, česar potrebuje, da mu ni treba iskati in iskati s čemur se ravno mnogo časa po nepotrebnem zgubi.

Drug pregovor veli: „Čednost je pol zdravja“, kar za risanje pomeni: „Čednost je pol lepote“. Pred vsem je treba pri risanju imeti čedne roke. Umazani persti ogerde risarski papir in orodje. Popolnoma čist papir se pri risanju, zlasti prostoročnem, le tedaj more obvarovati, ako se še list drugega papirja pred seboj ima, da se roki nanj pokladate. To pa zavoljo tega, ker se roke naše vedno, zlasti pa v vročini poté, na kateri način se v risarski papir nabirajo madeži, katerih ni moč izbrisati. Še celó čista roka ne ubrani teh potnih madežev. Ravno taka snaga je opazovati gledé risarskega orodja, ktero je treba berž po rabi najskerblijvše očistiti. To je pomniti še posebej o risarskem peresu, v katerem se nikoli ne sme positi, da se navadna črna barva „tuš“ posuši. Na krožilo (cirkelj) je pa gledati, da se mu ostri konci (špice) ne vlomijo ali drugače ne pokvarijo.

Kakor je pri drugih naukih treba pazljivosti, tako tudi pri risanju, in sicer še v večji meri. Sej je poglobitno delo risanja ravno marljivo opazovanje in primenjanje pridmetov po njih obliki, velikosti, legi in razmeri med pozamesnimi deli. Le kdor pazljivo risa bodi si izgledne slike ali predmete iz narave, le ta bode kedaj v stanu svojo lastno misel izpeljati. Na dalje mora biti risar natančen v vsem, na vsako piko in čertico mu je paziti. Pridnost je ravno tako ena prvih lastnosti dobrega risarja. Lenoba ni še nobenemu pomogla do velike umetnosti ali visoke učenosti. Nasproti pa je pridnost že večkrat nadomestila pomanjkojoče naravne zmožnosti. „Vaja izuri mojstra“.

Zlato vodilo vsakemu risarju bodi: „Risaj previdno, in premišljeno“. Pri vsaki piki, pri vsaki čerti treba se je pred poprašati, kam jo postaviti in kam jo potegniti. Napaka je zlasti pri risanju kmali storjena,

pa ne tako hitro popravljena. Večkrat se primeri, da je od ene same pomotne pike vsa risanka pokvarjena. Koliko časa se potem zgubi in koliko se papir škodi, ako se brišejo razni pregreški. Zavaljo tega se priporoča počasno in razumno risanje, t. j. risanje s premislikom. Kdor počasi pa vedno hodi, pride gotovo do cilja, in večkrat še prej, kakor uni, ki hoče vse prenačiti. To se da prav lepo oberniti ravno na risanje. Kdor hoče svojo risarsko nalogo hitro doveršiti, jo navadno pokvari, in ne samo enkrat, še večkrat se mu to pripeti.

To so nauki, ktere je treba učencem naj prvo razložiti in tako živo priporočiti, da bi se jih za vselej zapomnili. Ker se pa to pri lahko-miselni mladini berčas ne zgodi, treba jim je ta pravila pač prav pogostoma ponavljati. Ako se jih tudi vsako risarsko uro opominja, vendar je še morda polovica učencev, ki se odliknje z neredom, nesnažnostjo, lenobo in drugimi nemarnostimi. Pa to učitelja nima strašiti; če tudi ni koristil vsem učencem, koristil je vsaj večini, gotovo pa polovici ukapotrebne mladine.

O risalnih orodjih in pomočih.

Risalnega orodja imamo mnogo. Vsa razna ta orodja ne bodemo tu naštevali, ker se v ljudski šoli ne rabijo in ker se ne moremo v preobširno obravnavo spuščati. Spreten in marljiv risar doseže z malimi enostavnimi orodji več, nego okoren z Bog vé kolikimi pomoči.

Najpotrebniši risalni orodji ste: svinčnik (vlovka) in papir. Namesto teh se v prvih razredih ljudske šole rabita čertalnik kameneni in tablica. Na dalje je treba biti risarju da je preskerbljen z nožem, z gumilastiko, z arabškim gumijem ali ustnim klejem, s tušem in barvami, kozarcem z vodo, z gobo, z čašicami za tuš in barve, s čopičem, s celo zbirko navadnih risarskih orodij (Reiszeug), s prenašalcem, z risalnim in drugimi ravnili, s trikotom, z risalno desko i. t. d.

(Dalje prih.)

Šolsko obzorje.

Iz Tominskega. Zopet so na Tominskem razpisane učiteljske službe, ktere je ustanovilo okrajno šolsko svetovalstvo dne 25. in 26. jan. t. l. Ker so nam že dvakrat došle iz Kranjskega nemške prošnje, zdi se mi gg. učiteljem potrebno naznaniti, da se pri našem okrajnem šolskem svetovalstvu, katero je od glave do nog slovensko, nemško pisane prošnje prezirajo. Na Tominskem so vse ljudske šole slovenske, ker je tudi ljudstvo slovensko. Nemščina se le v nekterih kot predmet uči. Tudi pri okrajnem šolskem svetovalstvu vlada slovenščina kot opravilni in uradni jezik, ker je pervosednik g. namestništveni svetvalec Winkler popolnoma v njem izurjen in pravičen mož. Ako bi po vsem Slovenskem take glavarje imeli, bi se gotovo šteli srečne.